

Pisma Ivana Kostrenčića Vatroslavu Jagiću

Jembrih, Alojz

Source / Izvornik: **Zbornik Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 2015, 33, 267 - 280**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:111:075477>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University of Zagreb, Centre for Croatian Studies](#)

Alojz Jembrih

PISMA IVANA KOSTRENČIĆA VATROSLAVU JAGIĆU

Alojz Jembrih
Odjel za kroatologiju
Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu
Zagreb

UDK 023Kostrenčić,I.:811.16-05Jagić, V.(044.2)
[811.16+930.85]"18/19"(093)
Stručni rad
Primljeno: 18.5.2015.
Prihvaćeno: 14.10.2015.

Još se uvijek ističe da su pisma znamenitih slavista, u povijesti slavistike, dragocjeni izvor za poznavanje životnih prilika i odnosa među njima, s jedne strane, a s druge strane, takva su pisma izvor relevantnih podataka i o društvenopolitičkim, kulturnim i znanstvenim pogledima o filološkoj tematici kojom su se bavili. Stoga su pisma pojedinih slavista iz prošlih razdoblja zahvalna građa za povijest slavistike. Da je tome doista tako, svjedoči četrnaest pisama Ivana Kostrenčića (1844.-1924.) upućenih Vatroslavu Jagiću (1838.-1923.). Jedno je pismo iz Beča (1875.), jedanaest iz Zagreba (1895., iz 1896. jedno pismo) i jedno iz Crikvenice (1914.). Većina je pisama upućeno Jagiću iz Zagreba u Beč. Prvo je pismo iz razdoblja dok je Kostrenčić bio u službi dvorskog knjižničara u Beču, a zagrebačka su pisma iz razdoblja u kojemu je Kostrenčić bio prvi knjižničar Sveučilišne knjižnice (1875.-1911.), a potom i tajnik i blagajnik Matice hrvatske (od 1877.). Ovdje predočena pisma popraćena su bilješkama i komentarima.

Ključne riječi: Ivan Kostrenčić, Vatroslav Jagić, slavistika, glagoljske tiskane knjige, korespondencija

O životu Ivana Kostrenčića i njegovom knjižničarskom doprinosu u Zagrebu dosad su pisali Matko Rojnić,¹ Franjo Fancev,² Dora Sečić,³ Ivica Zvonar.⁴ O Ivanu Ko-

¹ Matko Rojnić, Nacionalna i sveučilišna biblioteka (pretisak), *Pravni fakultet u Zagrebu*, knj. 2, sv. 1, Prilozi za povijest katedri i biblioteke Fakulteta, Zagreb 1996., str. 555.

² Franjo Fancev, Sveučilišna knjižnica, *Sveučilište Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u Zagrebu 1874 – 1924: Spomenica akademičkoga senata*, Zagreb 1925., str. 203-204.

³ Dora Sečić, *Kraljevska sveučilišna knjižnica u Zagrebu 1874.-1918.*, neobjavljena doktorska disertacija, Zagreb: Filozofski fakultet 1996., str. 29-83; Ista, *Ivan Kostrenčić: prvi hrvatski sveučilišni bibliotekar*, Lokve 2000.

⁴ Ivica Zvonar, Prilog poznavanju njemačkog knjižničarstva i doprinos Ivana Kostrenčića razvoju hrvatskog knjižničarstva u 19. stoljeću i početkom 20. stoljeća, *Časopis za suvremenu povijest*, god. 33, br. 3, Zagreb 2001., str. 747-778; Ista, Nastojanja Ivana Kostrenčića oko poboljšanja statusa knjižničara u Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu krajem 19. i početkom 20. stoljeća, *Zbornik*

strenčiću se danas zna da je rođen 1844. u Crikvenici gdje je pohađao, uz Rijeku, gimnaziju. U svojem "Osobniku" je zapisao u rubrici: "Podpuno svršeni nauci: bogoslovni na bogoslovnom fakultetu sveučilišta u Budapešti, filozofsko – struke historičeske, pomoćnih histor. nauka i slavistike – na bečkom sveučilištu, te za službu bibliotečnu iza propisanog pokusnog službovanja usljed predloga ces. Kr. Dvorske biblioteke u Beču".⁵ Iz spomenuta zapisa proizlazi da je, osim povijesti, Kostrenčić studirao i slavistiku u Beču gdje se i zaposlio, na prijedlog Franca Miklošiča, 1868. u Dvorskoj carskoj knjižnici. Uz to je, u funkciji docenta za hrvatski jezik, poučavao na "kk. Grenz-Verwaltungs-Curse" od 1869. do 1871., a od 1869. do 1875. predavao je hrvatski jezik na Theresianumu u Beču.⁶ U Zagrebu se je bavio i prevođenjem i književnim radom.

Upravo mu je bečko službovanje u Dvorskoj knjižnici najviše pomoglo da je kasnije, a vrativši se u Zagreb 1875, mogao je suvereno primiti službu prvoga knjižničara Sveučilišne knjižnice.⁷ Od stranih jezika znao je njemački, talijanski, francuski i mađarski te slavenske jezike: ruski, poljski, češki.

* * *

Imajući u vidu Kostrenčićeva pisma koja donosim u nastavku rada, upućena Vatroslavu Jagiću, može se reći da ona pokazuju međusobnu suradnju dvojice stručnjaka, Kostrenčića kao bibliotekara i Jagića kao slavenskoga filologa, koji su se u pismima iskazali i kao prijatelji i kao znalci svojega područja. To samo svjedoči o činjenici kako su pisma nepresušni izvor za poznavanje života i rada pojedinca, a osim toga su zrcalo kulturnih i društvenopolitičkih zbivanja vremena u kojemu su pisma nastala, u ovom slučaju Jagićeva i Kostrenčićeva doba.

Odsjeka za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU, sv. 20, Zagreb 2002., str. 269-286; Isti, Dnevnički zapisi Ivana Kostrenčića o reviziji Hrvatsko-Ugarske nagodbe (1871.-1872.) iz arhiva Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, *Zbornik OPZ ZPDZ HAZU*, sv. 22, Zagreb 2004., str. 259-271; Isti, Prilog poznavanju života i rada Ivana Kostrenčića u Beču: 1868.-1875., *Zbornik OPZ ZPDZ HAZU*, sv. 24, Zagreb 2006., str. 187-196.

⁵ Zvonar, Prilog poznavanju njemačkog knjižničarstva, str. 762-763.

⁶ Zvonar, Prilog poznavanju života i rada, str. 188.

⁷ Sečić, *Kraljevska sveučilišna knjižnica*.

P I S M A

1.

Velepoštovani g. profesore!

Odgovaram Vam odmah na Vaš cienjeni list i žalim vele, da se Vašoj molbi odazvati ne mogu, kako bih sam htjeo. Carska dvorska biblioteka ne posjeduje starijega izdanja Kačićeve pjesmarice od god. 1801. A i tko se je brinuo ovdje u nas za ovakove knjige prije ovoga stoljeća? Žalim u ime toga vele, da Vam boljim odgovorom služiti ne mogu, – al zato ufam, da ću drugom prilikom biti srećniji, a ni Vi mene upotrebi poštediti nećete.

Rad bih i ja stupio u kolo pomagaćah organa za slavensku filologiju,⁸ a moje sile i moje znanje su stvari meni odveć dobro poznate, neg da bi ih Vam mogao nješto stalno obećati. Da ću učiniti, što budem mogao i znao, to Vam mogu obećati, – al zavisi dakako sve od okolnostih. Ja Vama želim u tom poduzeću svu sreću, a koliko budem mogao tu stvar unaprediti, to ću sigurno i učiniti.

Žalim, da naši prijatelji u Zagrebu tako s Vami postupaju, – al vjerujte ne postupaju bolje ni drugimi. Ja sam veseo, kad ništa o nekih ljudih u Zagrebu ni ne čujem, jer riječi njihove nisu drugo, nego ogovaranje, pakost i zloba. Jedan psuje i grdi na drugoga. A naša mlada universiteta⁹ reć bi, da ne živi nego ob intrigah. Ja sam se toj gospodi vele zamjerio, a znajte rad šta? Rad Vas. U ostalom mene rad toga glava ne boli. Žalit je, da i ono malo dobra, što ga ima u nas. Ovako propada. A propada uslied bezznačajnosti i farizeizma nekih ljudih.

Ja sam neki dan nekoliko redakah o Knjižnici Gajevoj¹⁰ u "Obzoru" napisao, a napisao sam rad toga, jer sam čuo, da ju naša zemlja¹¹ kani za skupe novce kupiti, a ja sam se osvjedočio, da ista vele malo vriedi. To je bio razlog moje pisarije, a drugčije ja u V. Gaja ne bih bio dirao, jer bi se imali još više oni koriti nego V. Gaj, koji su isti katalog imali na rasudbi, pa ne znali kazati g. Gaju, da mu posao ne valja. Al ima ljudih u nas, koji su veliki junaci iza busije!

Molim Vas preporučite me Vašoj mil. gospoiji i primite izraz mojega iskrenog poštovanja i pripravnosti da vam služim

Vaš pokorni

Iv. Kostrenčić

U Beču 14./IV.1875.

⁸ Jagić je tražio suradnike koji bi radili na projektu njegove *Slavenske enciklopedije* koju je naumio izdavati. O toj Jagićevoj ideji vidi: Alojz Jembrih, Karel Štrekelj u zrcalu svojih pisama Vatroslavu Jagiću, *Historizem v raziskovanju slovenskega jezika, literature in kulture. Obdobja 18*, ur. Aleksandra Derganc, Ljubljana 2002., str. 73-90, odnosno str. 78, 82.

⁹ Zagrebačko je sveučilište otvoreno 1874. godine.

¹⁰ Riječ je o Velimiru Gaju, sinu Ljudevita Gaja, koji je naslijedio očevu knjižnicu.

¹¹ Valjda misli na Hrvatsku?

2.

U Zagrebu, 7. XI. 1894.¹²

Velecijeni g. profesore!

Iza što je prijatelj Smičiklas¹³ napisao ovdje priloženo pismo na Vas, – došao je on k meni i u razgovoru smo modificirali njekeje stvari glede Vaše knjige,¹⁴ pak uslied toga Vas molim, da najprije pročitate Smičiklasovo pismo, – a zatim uvažite ovo:

Smičiklas se slaže sa mnom, da će biti najbolje, ako Vi ruske pjesničke citate – koji će se štampati ruski u tekstu – prevedete doslovno u prozu, i ta proza-prevod da se štampa petitom izpod linije. Dvojimo, da bi se tko od naših “Hofpoeta” našao, koji bi te “ulomke” u kratko vrijeme (pošto knjiga imade doći iza nove godine u tisak) valjano prevo.

Glede prevoda čitavih ruskih pjesama, koje dolaze kao dodatak knjizi, nema zapreke. Naznačite, što se imade prevesti, a ako imadete u kakvoj antologiji i sakupljene tekstove, pošaljite nam i knjigu, – i mi ćemo to sve poslati bezposlenom popu Jovanu Hraniloviću u Novi Sad.¹⁵ On će rado to prevesti, – a Vi ćete njegov prevod pregledati. Spominjem Vam i to, da Matica želi što prije izdati u obće “Antologiju iz ruskih pjesnika” u prevodu. Ovi Hranilovićevi prevodi biti će predteče toj antologiji.

Knjiga Vaša može imati do 20 štamp. tabaka. Ovo što je ovdje iznaša 12-13 tabaka, – a dodatka neka bude 3 do 4 arka.

Glede pravopisa i svega ostaloga imadete Vi podpunu slobodu, – a što bude radi jednakosti trebalo izpraviti, to ćemo mi ovdje kod korekture izpraviti, – a iza toga će se slati Vama revizija. Ono, što pišete glede francuskih imena, valja, pak se i mi u Matici po tom ravnamo.

Dakle sada najprije da nam pošaljete ono, što se imade prevesti u dodatku, a zatim da nam pošaljete uz ove dvie trećine i treću trećinu rukopisa (uz prozaični prevod pjesničkih citata) i mi ćemo nastojati, da knjiga dodje što prije u štampu.

Ad referendum: Ne bi li čitavu knjigu – radili laglje preglednosti “svakake” naše publike – razdielili u poveće glave, a ove glave iznova u I., II., III. itd, – a svakoj glavi naznačili “sadržaj” (na čelu glave sa “petitom”)? Bit će onako, kako Vi naredite.

Liepo Vas pozdravlja i želi svako dobro

Vam na službu pripravn

Iv. Kostrenčić

¹² Pismo je pisano na memorandumu s naslovom: Matica Hrvatska.

¹³ Tadija Smičiklas (1843.-1914.), znameniti hrvatski povjesničar. Gimnazijsku profesorsku službu obavljao u Rijeci i Zagrebu, sveučilišnoga profesora na Filozofskom fakultetu u Zagrebu od 1882. do 1905. Pripadao je Neovisnoj narodnoj stranci. Bio zastupnik u Hrvatskom saboru (1884.-1887., 1897.-1902.). Obnašao je dužnost tajnika u JAZU i predsjednika Matice Hrvatske (1899.-1901.). Ivan Kostrenčić je vodio tajničke i blagajničke poslove u Matici hrvatskoj (1877.-1900.). Smičiklas je u hrvatskoj historiografiji ostao zapamćen po *Diplomatičkom zborniku kraljevina Hrvatske, Dalmacije i Slavonije* koji je pokrenuo i priređivao do svoje smrti. Autor je niza knjiga i rasprava, kao i knjige *Poviest hrvatska*, I. (1882.), II. (1879.). O njemu vidi: Ferdo Šišić, Dr. Tadija Smičiklas. Nekrolog, *Savremenik* 1914.

¹⁴ Riječ je o knjizi koju je Jagić objavio 1895. *Ruska književnost u osamnaestom stoljeću*, i koja je tiskana u ediciji Matice hrvatske: *Slike iz svjetske književnosti*, svez. 3. Knjiga je nagrađena iz Zaklade Adolfa Vebera-Tkalčevića za 1894. godine. Kakve li ironije, jer naime, Jagić je s Veberom oštro polemizirao čak i do invektivnih razmjera.

¹⁵ Jovan Hranilović (1855.-1924.), pjesnik i kritičar. Kao grkokatoliči svećenik službovao je u Kašću, Radatoviću, Križevcima, Sošicama, Kucuri i Keresturu, a župnikovao u Novom Sadu 1889.-1899., 1900.-1924.). Pisao je pjesme, pripovijetke, književne i političke rasprave. O njemu više u: *Hrvatski biografski leksikon*, sv. 5, Zagreb 2002., str. 691-692.

3.

Zagreb 9. januara 1895.

Presvietli gosp. profesore!

Ja sam Vam već odavna dužan odgovor na Vaše posljednje pismo, i što mislite: tko je kriv, što Vam već dana nisam odgovorio? S jedne strane prijatelj Tadija, koji Vam je u mjesto mene sve pisao, što (je) trebalo glede Vaše knjige, a s druge strane prijatelj prof. Pero Budmani,¹⁶ koji mi do danas nije poslao "Sadnice", da i iz nje izpišemo, što ima tamo pjesničkih prijevoda iz ruskoga. Ja sam naime po Vašoj želji dao sastaviti popis iz svih naših listova, što imade tamo pjesničkih prijevoda iz ruskoga, – te bih Vam taj popis već danas poslao, da ne želim, da se i "Sadnica" i Novakovićeve "Vila" pregleda. Kako to bude, ja ću Vam taj popis za Vašu porabu poslati. I tako ćete i iz Zagreba nješto bibliografskoga primiti, – akoprem naši ljudi takovu poslu nisu vični.

Što se tiče Vaše želje, da Vi Vaše knjige prvu korekturu (sa rukopisom) čitate, nema takodjer zapreke. Vi ćete već skorih dana tu korekturu primiti, – a i sve ostalo će se po Vašoj želji uraditi.

Sada na glavni predmet Vašega pisma. Bez mnogo okolišanja ja Vas u ime naše sveučil. biblioteke ovlašćujem, da Vi Rosenthalu¹⁷ ponudite 100 for., a ne htjedne nikako dati u tu cieniu, to mu možemo dati i nješto više, jer želimo svakako taj unicum imati u Zagrebu¹⁸. Dakako ja za sada Rosenthalu neću ništa oferirati,¹⁹ jer bi to samo knjigu poskupilo. Pošto Vi tu knjigu imate još samo na 8-10 dana, to ne znam bili ja mogao tu knjigu imati na jedan dan u Zagrebu, – a to zato, jer bi ja tad tu kupovinu mnogo lasnije²⁰ od vlade "izfehtao".²¹ Uredite stvar, kako znate najbolje, – al nastojte svakako, da tu knjigu u Zagreb dobijemo, kamo i spada. A zato ćemo Vam biti svi zahvalni.

Ujedno Vam – kad smo već kod knjiga – imam javiti (pošto Vam je Tadija u svoje vrijeme protivno javio), da mi u Zagrebu imademo i Senjske tiske od g. 1507 i 1508, – i ti su bili u akademiji, – a sad su kod mene. Oni potječu iz Kukuljevićeve zbirke.²² A sad ovih dana sam primio iz Istre i glagolski brevijar od god. 1493 – defektan –, tiskan u Veneciji kod Toržana.²³ Ovo na Vaše ravnanje. Uz ove knjige dakle treba da i senjsku od 1494. nabavimo.

¹⁶ Pero Budmani (1835.-1914.), filolog i leksikograf. Njegov jezikoslovni rad vezan je uz tzv. hrvatske vukovce. Nakon Đure Daničića, Budmani je bio urednikom (1883.-1907.) Akademijina *Rječnika hrvatskoga ili srpskoga jezika*. Priredio je za akademijinu ediciju *Stari pisci hrvatski* djela Petra Zoranića, Antuna Sasina, S. Gučetića Bendeševića, Dominka Zlatarića i Antuna Gledevića. O njemu više: Milan Rešetar, Pero Budmani, *Ljetopis JAZU*, sv. 39, Zagreb 1924./25., str. 91-111; HBL, sv. 1, Zagreb 1989., str. 442-443.

¹⁷ Riječ je o antikvaru u Münchenu Ludwigu Rosenthalu.

¹⁸ Radi se o glagoljskoj tiskanoj knjizi koju bi htjela Zagrebačka sveučilišna knjižnica kupiti. U sljedećem pismu se spominje misal, prva tiskana knjiga 1494. u Senju.

¹⁹ Priopćiti, kazati.

²⁰ Lakše.

²¹ Izvukao, dobio.

²² U časopisu *Književnik*, sv. 2, Zagreb 1865., str. 309-320, 487-596 predočen je (u nastavcima) popis Kukuljevićeve zbirke.

²³ Riječ je o Venecijanskom tiskaru Andriji Toresaniju koji je tiskao *Brevijar* Blaža Baromića. Jedan se primjerak nalazi u Zagrebu NSK, sign. R I-16-1a. Baromić je u glagoljski tisak uveo novu tehniku lomljenih ligatura (spojenica), tj. da se punim slovima dodaju prepolovljena slova. O Baromiću vidi: Marija Agnezija Pantelić, Blaž Baromić, pisac i tiskar glagoljskih knjiga, *Forum*, br. 4-6, Zagreb 1993., str. 384-390; Anica Nazor, U povodu 500. obljetnice brevijara Blaža Baromića, *Croatia*, br. 37-39, Zagreb 1993.

Da vidite, kako će se Vaša knjiga tiskati, šaljem Vam Šreplovu sad dotiskanu.²⁴ Vaša knjiga će se tiskati kao III.-ći svezak ove zbirke.

Uz srdačni pozdrav svih vaših poštovatelja i svoj, jesam
Vam na službu pripravn

Iv. Kostrenčić

4.

Zagreb 14.I.1895.

Presvietli gosp. profesore!

Za Vaše posredovanje glede misala ja sam Vam veoma zahvalan. Nu mislim, da iza reklame Vaše u "Anzeigeru",²⁵ dotično oglasa, knjiga neće biti jeftinija nego znatno skuplja. Ne bi li se stvar tako mogla urediti, da Vi knjigu tek iza našega kupa oglasite? Ja mislim, da bi tada knjigu, na koju svakako reflektiramo, uz mnogo manju cieniu dobili. Oglasite li Vi jednom i kažete, kako je to *unicum*, – tad će knjigi ciena znatno poskočiti i doista tad će koji Englez doći, – i nam knjigu sa kontinenta odnesti. Ja bi u obće mislio, da se stvar požuriti mora, – a Vi svakako što prije učinite ponudu za knjigu i javite mi, što će Vam Rosenthal odgovoriti. Tad mogu i ja Rosenthalu učiniti ponudu. On mene pozna, pak neće oklievati i meni učiniti ponudu.

Senjska tiska imademo tri, i to

a) Korizmenjak (complet)²⁶ 1508;

b) Naručnik plebanušev (defect)²⁷ 1507; – i

c) Žitie sv. Jerolima (defect)²⁸ 1507.

Komad brevijara od god. 1493. sam ja doista dobio iz Trsta, pak će valjda biti isti oti-

²⁴ Pretpostavljam da je riječ o Šrepelovoj knjizi *Ruski pripovjedači* (1894.). O Milivoju Šrepelu (1862.-1905.), vidi: *Ljetopis JAZU*, sv. 20, Zagreb 1905., str. 68-116. Spomenimo samo da je bio književni povjesničar i kritičar, autor knjiga i rasprava s područja klasične filologije. U doba Moderne napisao je prvu znanstvenu studiju o *Poetici* Franje Petrića (1529.-1597.).

²⁵ Jagić je pisao o tome Misalu u: *Anzeiger der philosophisch-historische Classe*, br. 1, Wien 1895., pod naslovom: *Ein Beitrag zur südslavischen Bibliographie*. To pak znači da ga je dobio od antikvara Rosethala. Bio bih slobodan razmišljati de je Jagić taj primjerak, možda, bio kupio i da je spekulirao, posredstvom antikvara, da on taj primjerak iznova proda u Zagreb za veću cijenu.

²⁶ Riječ je prijevodu na hrvatski jezik korizmenih propovijedi talijanskoga autora fra Roberta Caracciola. Senjsko muzejsko društvo je 1981. objavilo pretisak toga djela. Izvornik ima knjižnica HAZU u Zagrebu i NSK. Inače je u svijetu danas poznato samo sedam primjeraka te glagoljske knjige. Vidi: Anica Nazor, O potrebi kritičkih ili faksimiliranih izdanja senjske glagoljske tiskare, *Senjski zbornik*, sv. 6, Senj 1975., str. 15-22.

²⁷ Riječ je o knjizi *Manipulus curatorum* iz 14. stoljeća španjolskoga autora Guida de Monte Rocherii. Do danas je poznato pet primjeraka: dva posjeduju knjižnice franjevac trećoredaca na Ksaveru u Zagrebu, jedan knjižnica HAZU u Zagrebu, jedan je primjerak u knjižnici Slavenskoga instituta u Beču, a jedan u Lenjingradu. O bečkom primjerku, vidi: Alojz Jembrih, Neregistrirani primjerci hrvatskoglagojskih tiskanih knjiga pohranjenih u biblioteci Instituta za slavensku filologiju Bečkoga sveučilišta, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, br. 1-4, Zagreb 1979., str. 39-43; Johannes Reinhart, O jeziku *Naručnika plebanuševa* 1507., u: *Senjski glagoljaški krug (1248.-1508.)*. *Zbornik radova sa znanstvenoga skupa (Zagreb 21.-22. studenoga 1994.)*, Zagreb 1998., str. 185-198.

²⁸ Radi se o *Transitu* sv. Jeronima tiskane 1508. a ne 1507. Djelo je također prijevod s talijanskoga *Vita et Transitus s. Hieronymi*. Do danas je poznato osam nepotpunih primjeraka, četiri ima knjižnica HAZU u Zagrebu, jedan župna knjižnica u Vrbniku, jedan u franjevačkoj knjižnici na Košljunu i dva su u Lenjingradu (iz Berčićeve zbirke). Vidi: Vjekoslav Štefanić, *Glagoljski Transit* sv. Jeronima u starijem prijevodu, *Radovi Staroslavenskog instituta*, knj. 5, Zagreb 1964., str. 102-106.

sak, koji je imao taj vaš Duj. Vuletić. Ad calc. je naznačeno i hrvatski i latinski, da je brevijar tiskao g. 1493 Andrija Torežani.²⁹

Šrepelovu knjigu ćemo poslati – kako se bude dielila – i prof. Pypinu u Petrograd.³⁰

Svi Vas od srca pozdravljamo i očekujemo, da ćete sve moguće učiniti, da taj Rosenthalov misal dodje u Zagreb.

Vaš pokorni poštovatelj

Iv. Kostrenčić

5.

U Zagrebu, 7.II.1895.

Presvietli gospodine!

Znam, da se čudite, što vam još korekture Vaše knjige ne šaljem, akoprem Vam bijah obrekao u posljednjem pismu, da ću to što prije učiniti. Ponajglavniji razlog je bio u tiskari, – sad je i te zapreke nestalo, – pak Vam šaljem sad složeno čitavo prvo poglavje, – a iza toga će sliediti jedno za drugim. Prvi arak sam dao prelomiti, – da vidite, kako će biti knjiga razredana. Javite mi, jeste li zadovoljni, izpravite – ne pazeć što je prelomljeno – što mislite, da treba izpraviti i dodati, pak mi to sve pošljite, a druge nedjelje će se tad početi tiskati, i nećemo prestati, dok ne budemo gotovi.

Izčekivao sam viest o misali. Imali nade, da ga dobijemo u Zagreb. U vlade, kojoj sam o stvari javio, ima volje, da se, ako ikako moguće, knjiga za Zagreb nabavi. Javite mi, što i kako je. Ne bi li možda mi sami sa Rosenthalom stupili u dogovore.

Prijatelj Tadija³¹ Vas liepo pozdravlja. A isto tako i ja

Vaš poštovatelj

Iv. Kostrenčić

6.

U Zagrebu, 19.II.1895.

Presvietli gospodine!

Šaljem Vam danas reviziju – prelomljenu – prvog pogl. Vaše knjige. Pregledajte i vratite nam, da počnemo sa tiskanjem. Korekture šaljite samo meni, – jer mi još svoje tiskare nemamo, – jer, ako bi nam bila i potrebna i korisna, te bi se i jaspreno našlo, da ju kupimo, nemamo, dok ne sagradimo još jednu kuću (što svakako kanimo) lokala a ni osoblja za nadzor, t. j. takav, kakva bi trebalo. Al što nije, može da bude, samo dok nam i Vi još dvie, tri knjige napišete. Neka Bog dade! Glede dj. i gj. ne možemo popustiti. Uvedeno je dj. i kod tog moramo ostati. Radi boljeg pregleda rastavili smo pojedine odlomke ili poglavlja sa brojevi u sredini. Pišite mi, jeste li zadovoljni?

Što se tiče dodatka o knjigama, koje ste rabili, to smo posve sporazumni, da se to dodade, i to možda u predgovoru; a nako kako je i kod Šrepela. U ostalom Vaša želja nam je zapovjed; jedino ekonomija nam može već puta poremetiti naše želje.

Sad na stvar glagol. brevijara od god. 1493. Ja imam sad u sebe defektni eksemplar popa Vuletića. Al u ovom eksemplaru – česa nema Rosenthal. Otiska – je naznaka mjesta

²⁹ Taj isti tiskar u Veneciji tiskao je i 1527. prvu glagoljsku početnicu koja je dvaput u Zagrebu doživjela pretisak: 1986. i 2007. u izdanju ŠK.

³⁰ Pypin, Aleksandr Nikolaevič (1833.-1904.), povjesničar ruske književnosti. Zanimao se i za južnoslavensku književnost.

³¹ Tadija Smičiklas.

tiska i godina tiska, i to hrv. i lat. Ja Vam uprav ne smijem poslati – po nalogu Vuletića – ovaj defektni eksemplar, – al kad biste Vi mogli meni na dan dva poslati Vaš respect. Rosenthalov otisak, mi bi ovdje točno konstatovali, što u Rosenth. manjka, – a ja bih možda i dao od stranice Vulet. otiska, gdje je naznačeno mjesto i godina tiska, načiniti i snimak. Ja mislim, da Rosenth. i Vulet. otisak sačinjavaju zajedno jedan čitavi otisak. Mi bi tako imali točan opis brevijara, – bez da ja pogazim zadanu rječ, koja me veže spram Vuletiću.

Naša vlada je voljna i misal i brevijar kupiti, – pak bih ja svakako na Rosenth. brevijar aspirirao, jer je podpuniji. Vuletić traži – za 377 strana – 400 for. To mu se ne može dati.

Dakle ako ikako možete, pošaljite nam što prije Rosenth. brevijar; mi ćemo ovdje sve točno opisati i kolacionirati, – pak će taj opis ostati nam na porabu, ako slučajno i ne uzognemo knjige kupiti. Ja Vulet. Brevijar mogu najviše još 4-5 dana zadržati u sebe. Veli da ga hoće Marciana kupiti.³²

Ovo Vam je ujedno i odgovor na pismo, što ste ga upravili na g. prof. Bosanca.³³ Ja mu brevijara na pregled ne mogu dati – jer to mi brani Vuletić – al kolacionirat sa Rosenth. mogu, jer vlada naša aspirira za sada na oba eksemplara, te sa mu ja već i pisao, da ima i Rosenth. otisak, – te da i od njega cieniu – kao što sam od Rosenth. i tražio – očekujemo.

Tadija i g. Bosanac i g. Šrepel liepo Vas pozdravljaju. A ja očekujem i korekturu i Rosenth. brevijar, te sam uz pozdrav

Vaš poštovatelj

Iv. Kostrenčić

7.

U Zagrebu, 9.3.1895.

Presvietli gosp. profesore!

Šaljem Vam daljnu korekturu; danas dvie trećine drugog poglavja, a sutra će sliediti i konac ovog pogl., tako da ćete moći pročitati na jednom čitavo pogl. Da Vam nisam i prije korekturu poslao, razlog je, što nismo mogli knjige tiskati, dok se nije odlučila naklada. Sad je i to odlučeno – 12.000 primjeraka – i sad će se tiskanje požuriti. Šaljem Vam prva dva arka odštampana. Jedno bih Vas molio: nebi li mogli numerirati svako pojedino poglavje sa 1... 2... 3 itd. Nekako je to skladnije, pošto je knjiga razdijeljena na poglavja. Odredite, i biti će po Vašoj volji. Prof. Bosanac mi reče, da se na mene kao bibliotekara radi Vuletićevog brevijara ljutite. Nu u velike mi krivo činite, – i da se i još više ljutite, ja kako bibliotekar inače postupati nikako ne bih bio mogao. Pop Vuletić je biblioteci povjerio svoju knjigu sa naročitim nalogom i uvjetom, da tu knjigu nikomu – na ma kakvu uporabu – na dajem, a još naročito spomenuo i Vas, jer ne znam čime ste mu se zamjerili. I ja kao bibliotekar absolutno to popovsko povjerenje pogaziti niesam smio, – pak se i

³² Biblioteka u Veneciji.

³³ Stjepan Bosanac (1870.-1949.) hrvatski filolog i pedagog. Doktorirao je 1894. u Zagrebu na temi: *O Sofoklovu Ajantu*. Kasnije je službovao kao profesor klasične gimnazije u Zagrebu; obnašao je dužnost nadzornika za srednje škole i povjerenika za prosvjetu i vjeru kod Zemaljske vlade Hrvatske. Njegovom zaslugom u gimnazije je uveden predmet "umjetnost". Za tisak je priredio *Hrvatske narodne pjesme*, izd. Matica hrvatska (1896.). Na hrvatski je s latinskoga preveo (1903.) popularno djelo Tome Kempenca *Nasljeduj Krista (De imitatione Christi)*, djelo, koje je prvi na hrvatski preveo i Marko Marulić 1500. O Bosancu vidi: HBL, sv. 1, Zagreb 1998., str. 179-180. Treba još reći da je Bosanac pisao o spomenutom *Misalu* u časopisu: *Vienac*, br. 5, Zagreb 1895., str. 78, pod naslovom: "Hrvatski misal štampan g. 1494 u Senju i brevijar štampan g. 1493."

Vi i mnogi drugi ljutili, – jer i Vi dobro znate onu: da nema bibliotekara na svijetu, na kog se ne bi ma tko – a naročito profesori ljutili. Vama što je ta srčba prolazana, – a mislim, da će biti i u ovom slučaju, kad Vam javim, da sam napokon jučer iza dva mjeseca, postigao, da je u cieni i pop popustio, a i da je naša vlada na kup istog brevijara pristala, – te je sad knjiga naša i već odmah danas javih g. prof. Bosancu, da mu stoji knjiga na službu, – te neka dodje što prije u biblioteku, da Vam knjigu – kako želite – opiše.

S popom je bila teška kubura, jer se je bila namečila i Marciana – pošto je venecijanski tisak – da knjigu kupi. Glavna vrijednost knjige je, što imade oznaku mjesta i godinu tiska, a i na jednoj strani Torežanov tiskarski biljeg. Sve će Vam to g. prof. Bosanac potanko opisati.³⁴

I sa Rosenthalom ugovaramo, – i traži za misal – minimum – 1000 Maraka, a za brevijar 200. Ciene uvelike; naročito za misal, mislim, da bi ju mogao na aukciji – koja će biti 22. aprila – dobiti.³⁵ Brevijar je već nudio za 1.500 maraka. Naša vlada – preuzv. g. ban i presv. g. predstojnik su skloni, da se ove dvie knjige kupe za biblioteku. Ako bude moguće, – ja bih se radovao, a sa mnom sigurno i Vi i mnogi drugi.

Šaljem Vam ovdje popis prevedenih pjesama iz ruskoga. Želio sam, da se i još njekeji listovi pregledaju. Nu pošto ih biblioteka nema, – tražio sam ih od drugih, ali uz sve moje nastojanje ja ih dobiti nisam mogao. Zadovoljite se i ovim.

Prof. Tadija i Šrepel Vas liepo pozdravljaju, Isto tako i ja
Vam na službu pripravnici

Iv. Kostrenčić

Ovaj čas sam primio i konac ovog II. poglavja, te Vam ga šaljem.
Njekeje glave nemaju naglava. Molim Vas umetnite je u korekturi.
Umetnuo sam ja sam na čelu poglavja.

³⁴ Zanimljivo je spomenuti da je Jagić Stjepanu Bosancu u Zagreb pisao deset pisama u vezi s izdanjem glagoljskoga misala iz 1494. Vidi: Stjepan Bosanac, *Moje uspomene na profesora Vatroslava Jagića, Građa za povijest književnosti hrvatske*, knj. 17, Zagreb 1949., str. 91-112, pisma na str. 100-112.

³⁵ To je bilo posljednje u vezi s misalom, koji je Kostrenčić žarko želio dobiti u Zagreb. No sudbina je ipak odredila drukčiji ishod. Taj senjski *Misal* tiskan u Senju 1494. kupljen je 1895. od Rosenthala u Münchenu i danas se nalazi u Budimpešti, u Nacionalnoj biblioteci Széchényi. U članku A. Nazor na str. 15, bilj. 2 piše: "Taj potpuni primjerak imao je god. 1894. u rukama Vatroslav Jagić i zalagao se da ga dobije Zagreb. Još u ožujku 1895. pisao je Jagić Stjepanu Bosancu iz Beča: 'Mudro radi. g. Kostrenčić (tj. Ivan Kostrenčić, tada ravnatelj Sveučilišne knjižnice u Zagrebu, op. A. N.) što sve starine prikuplja u Zagrebu. Svakako bi trebalo da kupi misal iz god. 1494. jer je – senjski, dakle u neku ruku još važniji, a drugo jer je, čini se zbilja *unicum*'. No, kako je vidljivo, taj *unicum* otišao je u Budimpeštu. Stoga je opravdan izdavački pothvat HAZU u Zagrebu što je taj isti *Misal* objavila u pretisku (1994.), u nakladi od 2.000 primjeraka, s popratnim priložima: *O senjskom glagoljskom Misalu 1494* (Anica Nazor); *Blaž Baromić, pisac, tiskar i osnivač senjske tiskare* (Marija Pantelić); *Neke osobitosti tipografije senjskog misala iz 1494. godine* (Frane Paro). Eduard Hercigonja navodi da su dosad poznata tri primjerka misala iz 1494. i jedan fragment. Usp. Eduard Hercigonja, *Tropismena i trojezična kultura hrvatskoga srednjovjekovlja*, Zagreb 2006., str. 260.

8.

U Zagrebu, 4/5.1895.

Presvietli gosp. profesore!

Hitim Vam ovo još večeras poslati, – da što prije dodje u tisak. Ako nećete pisati ni predgovora ni pogovora, - a hoćete – kako bijaste pisali – popis literature, koju rabiste za ovu knjigu? Dobro bi bilo, naročito za naš mladji svijet.

Liepo Vas pozdravlja

Vam na službu pripravn

Iv. Kostrenčić

9.

U Zagrebu, 9.V.1895.

Presvietli gosp. profesore!

U 12-om arku sam umetnuo godinu, kad je Trnski³⁶ preveo Deržavinovu odu, te će se sutra štampati.

Dodatak Vi samo napišite. Knjiga će biti oko 17 araka, – pak će još podnieti i dodatak. Ja sam Vam već jednom pisao, da Vaš rukopis ne mjerimo, – jer znamo da što Vi napišete, da je dobro napisano i da ćemo Vašom knjigom našoj publici ugoditi. Ne laskam Vam, – nego tako je, – te se zato već sad preporučamo, – i to toplo i nadalje, da Maticu ne zaboravite, – te smislite naskoro i opet nješto ovako liepa kao što je ovo.

Honorara je po arku ove publikacije 25 for., – te ćemo Vam poslati čitav honorar, kako budemo znali točno: koliko araka knjiga iznaša. Knjiga Vaša će biti složena – što je ovdje – najbolje za osam dana, – pak Vas zato molim, da nam što prije “dodatak” i mogući predgovor sa naslovom (što prije) pošaljete.

Srdačno Vas pozdravlja

Vam na službu pripravn

Iv. Kostrenčić

10.

U Zagrebu, 17.V.1895.

Presvietli gosp. profesore!

Vaš bibliografski dodatak smo pročitali, te vas molimo, da i drugu polovinu napišete i što prije nam pošaljete, – a ja sam dao odmah danas poslano slagati, – te ćete korekturu što prije dobiti.

Prof. Smičiklas i Šrepel Vas liepo pozdravljaju, a tako i ja

Vama na službu pripravn

Iv. Kostrenčić

11.

U Zagrebu, 11. junija 1895.

Presvietli gosp. profesore!

Jučer sam Vam poslao slog bibliografskog dodatka Vašoj knjizi, a danas Vam evo ša-

³⁶ Ivan Trnski (1819.-1910.), hrvatski pjesnik, pripovjedač i prevoditelj.

ljem naslove i sadržaj. Ne htjedoh Vas buniti u Petrogradu, – pak zato pridržah se do jučer, – a sad možemo biti za koj dan gotovi. Pošto mi pošaljete korekturu, to ću pustiti odmah slog prelomiti i poslati Vam reviziju, tako da će biti knjiga po prilici do 20. t. mj. doštampana. Šaljuć Vam naslov knjige moram Vam dvie stvari opaziti. Ponajprije Vaše ime ne mogosmo izpustiti na knjizi, – te govoreć i sa prijateljem Tadijom poručujemo Vam svi: da kako se mi svi s Vama ponosimo, tako da se ni Vi “naš stari tajnik” nas sramiti nećete. Ujedno uslobodimo se³⁷ Vam dopitati³⁸ za knjigu Veberovu nagradu. Posao je to li finacijalne naravi, da se naš redovni budget ponešto raztereti. I(z) zaklade ćete dobiti 300 for. a iz tekuće kase for. 150, u svemu for. 450, – te ću Vam ovaj novac odmah poslati, čim dobijem odgovor na ovo pismo i saznadem, da ste se u Beč povratili.

Srijeda imademo uz naslov i sadržaj samo 6 strana. Ako želite još koju rieč u ime predgovora napisati, to Vam stoji slobodno, – pošto će i onako ostati dvie strane prazne.

Prijatelj Tade Vas srdačno pozdravlja, a i isto tako i ja
Vam na službu pripravn

Iv. Kostrenčić

12.

U Zagrebu, 12.VI.1895.

Presvietli gosp. profesore !

Ovaj čas sam primio Vašu dopisnicu, te me veseli, da ste se sretno sa puta povratili. Moju pošiljku od prekjučer i jučer ste primili, – te Vam danas i opet evo pišem i šaljem poštan. (skom) doznačnicom u ime honorara za Vašu knjigu for. 450. Primite ovo ne kao nagradu, – jer Vas mi nagraditi dostatno ne možemo – nego samo kao njeko malo priznanje, kojim Vam ujedno hvalimo, što ste htjeli i med „Matičine“ radnike pristupiti, pak Vam se kao staromu tajniku naše „matice“ preporučamo, da pomišljate, kako bi nas i opet kakvom Vašom radnjom nadarili. Vaša knjiga će se rado čitati, pak primite ujedno i od 11.295 članova – toliko ih sad imamo – za Vaš trud najusrdniju hvalu!

Glede primitka ovog novca trebam dvie potvrde, - i to proste dvie kartice papira, koje glase – bez biljege – ovako:

1) “Gosp. tajniče – Matice!

Potvrđujem Vam da sam primio od Vas for. 300 iz zaklade Ad. Veber-Tkalčevića za god. 1894, i to u ime honorara za moju knjigu “Ruska književnost u 18. stolj.”

2) “Gosp. tajniče – Matice!

Potvrđujem Vam, da sam primio iz tek. Dohodka “Matice” za god. 1895. for. 150., i to u ime honorara za moju knjigu “Ruska književnost u 18. stolj.”

I to je sve, što Vam imadoh pisati.”

Uz srdačni pozdrav i poklon

Vam na službu pripravn

Iv. Kostrenčić

13.

Presv. gosp. prof. Dru. V. Jagiću

u Beču

Zagreb 26.I.1896.

Po obaviesti g. prof. Smičiklasa naručujem za Kr. Sveučilišnu biblioteku u Zagrebu:

³⁷ Slobodni smo.

³⁸ Odlučiti, dodijeliti.

jedan otisak "Suprasalskog kodeksa" u fototipičnom izdanju.³⁹ Ciena od 100 (sto) for. Izplatiti će se, čim se knjiga dostavi.

S odličnim poštovanjem i pozdravom

Iv. Kostrenčić
Kr. Sveučil. bibliotekar

14.

Presvietli g. profesore!

Za vaše meni premilo prijateljsko pismo povodom smrti moje neprežaljene žene, ja i moja djeca Vam duboko – iz svega srca hvalimo! Vaše saučešće nas upravo dira, a znademo ga i cijeniti, pošto je i Vas nedavno isti udes zatekao. Imademo doista i jedan i drugi dobru djecu, – al ona, drugaricu života ni uz najbolju volju i nastojanje nam nadomjestiti ne mogu. Ja sad u ovoj mojoj maloj na obali morskoj ležećoj kućici već evo punih petnaest dana badava tražim onaj sve oživljavajući duh moje pok. žene, koja nas je u najvećoj ljubavi znala i pomilovati i ukoriti, kad je smatrala, da nešto u našem živovanju nije onako, kako bi trebalo. A kad je tko patio ili bolovao, tad nije bilo granica njezinoj brizi, požrtvornosti i samilosti. Sve to sad naročito meni starcu ... manjka i više nikad doći neće. Neka našoj sirotici bude lahka zemljica, koja ju krije, – i mila i svjetla uspomena med prijateljima i znancima.

Uz mene su i moja djeca upravo neutješljiva. Smrt njihove dobre majke, koja je samo dva dana bolovala, došla je upravo nenadano. Ona je iza velike operacije pred dvije godine doista neprestano poboljevala, al inače bila uvijek, i naročito u posljednje vrijeme živa i dobre volje. Moj stariji sin, koga je ona u djetinjstvu opetovano od očite smrti spasila (unatoč što ga je bio i Vama poznati a moj prijatelj sa sveučilišta – prof. Albert već posve napustio) saznao je u krevetu u zimmnici za majčinu smrt, – i uslied liečničke zabrane nije mogao ni na pogreb. Marko – u vojničkoj službi – došao je samo na nekoliko sati kući, da odpremi majku do groba, – i odmah se vratio, – i sad leži već osam dana u jakoj influenci u Zagrebu. Osobito sam zabrinut za starijega Nikolu. On je već u proljeću bolovao, bio dva mjeseca u Zagreb. Sanatoriju i podvrgao se operaciji. Kad bi bio morao na dopust poradi oporave, nadodje rat, – a on (za vojničku službu posve nesposoban) tajnik u vladinom predsjedničtvu, točan i strog u poslu, uz svoje redovite odgovorne poslove, morao preuzeti i još druge (naročito vojne) poslove, – i sad ako i bolestan, mora da vrši službu čak – malne svaki dan – i do 12 sati u noći. Ja dvojim hoće li on moći ovu službu dugo nastaviti, – a poradi odgovornosti i važnosti posla, njegove upućenosti u povjerenje mu agende teško mu naći zamjenika. Dobri prijatelji mi pisali: Nikola je "pred frontom" u kancelariji!

I Moj treći muškarac u kući – Dorin suprug kot. Šumar prof. Kauders – mora 27. t. mj. u Karlovac na stavnju.⁴⁰ I posve je vjerojatno, da će i on (35. godina) u rat.

³⁹ Riječ je ćirilicom najopsežnijem kanonskom tekstu iz 11. stoljeća, nastalom u istočnoj Bugarskoj. Našao ga je 1823. kanonik Michał Bobrowski u bazilijanskom samostanu u Supraslu (na poljsko-bjeloruskom području, nedaleko od Białystoka). Bobrowski je taj tekst poslao Jerneju Kopitaru da ga objavi. Danas se tekst nalazi u tri različita mjesta: u Ljubljani 118 listova, u Varšavi 151 list i u Petrogradu 16 listova. Izdavan je: Franc Miklošič u Beču 1851., u Petrogradu S. Severjanov 1904. itd. Iz dosadašnjih se istraživanja naslućuje da je dio izvornika prepisan sa glagoljskoga predloška, a po jeziku upućuje na bugarsko područje. Podatci prema: Stjepan Damjanović, *Slovo iskona*, Zagreb 2002., str. 113.

⁴⁰ Regrutiranje, novačenje, poziv u vojsku.

Ne zamjerite mi ove jadikovke. Pravo velite, da on o što nas ima od mladih dana, da se jedan za drugim selimo, – a ja bih rekao, da se i naš duh seli, – pa tako vidjamo, čujemo i čitamo, da u onim zavodima, gdje je svaki nas što je znao i mogao, radio, – da polaze (i tudje krvi) nekim novim putem i pravcem, koji mi stariji nikako ne razumijemo. Na ono, što nas je kao narod pridiglo, ne da se i ne može zaboraviti.

U nas ovdje i ranjenika i bolesnika na pretek. Životne prilike su u ovom siromašnom kraju sada upravo nesnosne. Mi siromasi ne možemo ni sebe prehraniti, – kamo da i ove sirotane naše vojnike – kako se traži – sa potrebitim providimo?

Molim Vas, da g. sinu i gji snahi naš pozdrav i našu hvalu za saučešće izručiti izvolite, – a Vi, presvjetli g. profesore, primite moj i moje djece poklon i iskreni pozdrav sa živom željom, da i Vi tugu i žalost,⁴¹ a i život po mogućnosti smireno podnašate, – a i da nam prije smrti možda još koji dan mira osvane!

Uvijek Vaš stari poštovalac i prijatelj

Iv. Kostrenčić.

Crikvenica 20.XII.1914.

⁴¹ Vatroslavu Jagiću je 26. siječnja 1914., također, umrla supruga Sidonija s kojom je više od pedeset godina proveo zajedno, pa je Kostrenčić znao da Jagića još uvijek žalosti ta činjenica.

Alojz Jembrih

Letters of Ivan Kostrenčić to Vatroslav Jagić

Summary

It is still emphasised that the letters of notable Slavists are a valuable source for the history of this scholarly discipline. They provide data for research into the living circumstances and relations among scholars, and they are also a source for their social, political, cultural and scholarly views on the philological issues in which they were interested. Good proof of the statement above may be found in fourteen letters of Ivan Kostrenčić (1844-1924) addressed to Vatroslav Jagić (1838-1923). Among these letters, one was sent from Vienna (1875), eleven from Zagreb (1895, and one letter from 1896) and one from Crikvenica (1914). The majority of the letters were sent from Zagreb to Jagić in Vienna. The first letter belongs to the period when Kostrenčić held the position of court librarian in Vienna, and those from Zagreb come from the period when he held the position of first librarian of the University Library in Zagreb (1875-1911) and was secretary and treasurer of the *Matica hrvatska* (since 1877). The letters are annotated and commented in footnotes.

Keywords: Ivan Kostrenčić, Vatroslav Jagić, Slavistics, Glagolitic printed books, correspondence